

Arvostelut

Toimittanut Ville Hänninen

Pauli Kallio - Ville Pirinen:
Ornette Birks Makkonen 5 – Kurkku jää
pystyy
SUURI KURPITSA

Harva olisi uskonut, että DJ Ornette Birks Makkosesta tulee Pauli Kallion sarjakuvien kestohahmo. Ensin Rumbassa ja sittemmin myös Soundissa ja Tampere Jazz Happeningin ohjelmalehtisessä ilmestynyt Ornette on musiikkisarjakuvien aetia.

Ornette toistaa itseään, mutta hyvien musiikoiden tapaan taitavasti varioiden. Tottakai alkuviehitys on kadonnut, mutta tilalla on tekijöiden varmuus ja tieto oman sarjansa mahdollisuuksista. Korkea- ja matalakulttuuriset viittaukset, yllättävät juonenkäänneet ja kalliomainen kiivan humoristinen sanailu kohtaavat Ville Pirisen sähkökät piirroksat.

Ruotsalaisen kaimansa Joakimin tavoin Pirisen grafiikka uhmaa realismiin lakeja, tyyllittelee kontrasteilla ja pursua hauskoja pikku yksityiskohtia. Moderni on kaunista.

Kurkku jää pystyy on viides kokolemma-albumi. Sen täkynä on ennen julkaisematon pitkä tarina, jossa Ornetten aisapari McCartney tahtoo oppia laulamaan kuin Robert Plant. Hän kuitenkin kuulostaa lähinnä Dylan-tartunnan saaneelta Ryan Adamsilta, joka imitoi Neil Diamondia. Ei hyvä. Tietysti tarinan lopussa itse herra Zeppelin astuu ruutuun: "Mitä siitä tulisi, jos jokainen katulaulaja voisi kustantaa itselleen Plant-implantin? Kuka olisi enää kiinnostunut minusta?"

Niinpä.

Ville Hänninen

Hugo Pratt:
Corto Maltese, nuoruus
Suomenos Heikki Kaukoranta, tekstaus Jussi Karjalainen
JALAVA

Nuoruus-albumi oli ensimmäinen Pratin suomeksi julkaistu värialbumi. Ero vuoden 1987 laitokseen näkyy ensin sivutaitossa. Aiemman noin yhdeksän ruudun sijaan sivuilla on nyt viidestä kuuheen suurikokoisempaa ruutua. Ratkaisu on hyväksi Pratin puheleialle ilmaisulle, näennäisen yksinkertaisesti piirretyt ruudut pääsevät paremmin oikeuksiinsa.

Lisäksi mukana on mainio ja runsaasti kuvitettu tietopaketti tarinan taustoista. Sarjakuvan ikuisuushahmoihin lukeutuvan Corton elämästä saadaan tietää pikku palanen lisää. Maltalainen oli mahdollisesti osallistunut jo laivapoikana boksarikapinaan vuonna 1900. Corto jäi itään pitemmäksi aikaa ja ystäväystyi kuulun sotareportterin ja seikkailukirjailijan Jack Londonin kanssa. Tämä ystävyys johti vielä erikoisempiin kohtaamisiinsa.

Albumissa Corto pysyttelee poissa ruuduista kolmen ensimmäisen näytöksen ajan. Niiden tapahtumat on enimmäkseen varattu häikäilemättömälle, hullulle Rasputinille, joka ei voi hyväksyä Venäjän-Japanin sodan (1904-1905) käännyntymistä ensin mainitun tappioksi. Vielä parraton Rasputin aloittaa aselevon jälkeen oman sotansa omaksi edukseen, kaikkia muita vastaan. Veri virtaa Mantsurian kukkuloilla.

Jack London yrittää olla puolueeton diplomaatti, sivustakatsoja. Mutta seikkailukirjailijan on koettava seikkailuja, epämiellyttäviäkin. Tahtomattaan hän tulee sekaantuneeksi sodan taustalla hääriviin harmaan alueen toimijoihin. London saa tappotuomion luutnantti Sakailta, kopealta ja kunnianhimoiselta ninjalta.

Corto Maltesen toiminta rajoittuu vain hyvin pieneen jaksoon, loppuratkaisuun, joka vie Londonin toiseen suuntaan kohti omaa kohtaloaan ja yhdistää Corton ja Rasputinin maailman merien viettäväksi. Nuoruus ei ole suuri seikkailu, teos keskittyy enemmän henkilökuvaukseen. Historian henkilöt, niin todella eläneet kuin keksitytkin, ovat joka tapauksessa enää vain sarja fragmentteja, joita nyky aika tulkitsee omalla tavallaan. Corto Maltesen nuoruus on tiivis ja voimakas pieni mestariteos.

Vesa Kataisto

Heikki Jokinen:
Sata sarjakuvaa
TAMMI

Ammattitaitoisten suomalaisten sarjakuvakriitikoiden piiri on minimaalisen pieni. Tämän lisäksi – tai tästä johtuen – myös sarjakuvaa analyttisesti ja kriittisesti tutkivan ja esittelevän kirjallisuuden määrä on surkuteltava. Aukko täytetään nyt Heikki Jokisen esseekokoelmalla Sata sarjakuvaa.

Teoksessa Jokinen esittelee joukon suomenkielisiä sarjakuvia, joiden hän kokee yhdessä muodostavan kattavan läpileikkauksen sarjakuvan mahdollisuuksista ja valikoimasta. Valitut sata sarjakuvaa on poimittu jo saatavuussyistä lähinnä 90-luvun käänösalbumeista, mikä osiltaan on vaikuttanut valitsoihin. Valikoimassa on silti ilmeisiä puutteita, jotka johtuvat mahdollisesti tekijän itse tunnistamasta "eurooppalaisesta mausta". Englanninkielisen alueen tekijöiltä on teokseen päätyneet niin sanottuja vakavia töitä, genrefiktiota ja viihdesarjakuvaa saavat edustaa suurimmiten osin stripit ja ranskankieliset viihdeklassikot.

Esimerkiksi ahkerasti käännetty ja toisinaan melko laadukkaatkin brittiläiset 2000AD-sarjakuvat on jätetty huomiotta. Koko lehtipisteitä dominoiva supersankarigenre on kitattu sivulauseessa.

Hämentävintä on arvostetun ja taajaan suomennetun Frank Millerin täydellinen unohtaminen.

Kauneusvirheistään huolimatta Jokisen valikoima maalaa sarjakuvasta kuvan aikuisena, monta yleisöä palvelevana taiteenmuotona. Kirjoittaja loistaa taustatyöllään ja silkalla tiedon määrällään. Jokaisesta sarjakuvasta löytyy kiinnostavia anekdooteja ja Jokinen osaa yhdistää analysoidun teoksen tekijän tuotannon ja sarjakuvan historian suurempaan kokonaisuuteen. Usein hän onnistuu myös tutkimaan tuttuja teoksia uusista, kiinnostavista näkökulmista.

Jokinen on myös terävä analyttikko, vaikka sarjakuvaa-analyysin kentän neitseellisyys toimiikin toisinaan häntä vastaan. Hän saattaa esimerkiksi tehdä kiinnostavan havainnon ajasta sarjakuvan elementtirä, ilman mahdollisuutta tarkentaa havaintoaan. Tässä vaikuttaa osaltaan myös teoksen luonne perusteoksena tai kenties kustantajan lyömä oppikirjan leima. Olisikin mielenkiintoista lukea Jokisen ajatuksia sarjakuvateoriasta ilman tämän formaatin rajoituksia.

Kokonaisuutena luettuna Sata sarjakuvaa -toesta vaivaa esseiden kaavan toistuminen: ensin pohjustus, jonka jälkeen analyysi ja lopuksi taustoitus. Persoonallisempaa otetta jää kaipaamaan, ovathan kyseessä Jokisen valinnat ja hänen omat tulkintansa. Välillä hän toki käyttää henkilökohtaisempaa lähestymistapaa. Esimerkiksi mainio kertomus Jokisen perheen joulupöydästä – Raamatun sijasta luetaan Tyhjäjän perheen joulua – väläyttää kirjoittajan kykyä kirjoittaa itsensä kritiikkihinsä.

Enimmäkseen kirjan essee pyrkivät kohti persoonatonta objektiivisuutta, joka sopiikin perusteokseksi tarkoitetulle kirjalle. Sata sarjakuvaa on hyvä päänavaus, tarkasti kirjoitettu teos, josta paistaa läpi kirjoittajan asiantuntemus ja omistautuminen aiheelle. Se on epäilemättä hyödyllinen opas sarjakuvaa tuntemattomille sekä harrastajille, jotka haluavat syventää tietämystään saatavilla olevista laatusarjakuvista ja klassikoista. Mikä tärkeintä, Sata sarjakuvaa käsittelee sarjakuvaa omana, tasavertaisena taiteenlajinaan. Toivokaamme, että Jokisen esimerkkiä seurataan.

Otto Sinisalo

Yvan Delporte (toim.):
Lucky Luke – Morrisin jäljillä
Suomenos Sirpa Alkunen

Maurice de Bévere ei juuri itseään huu-dellut. Hänestä on olemassa hyvin vähän haastatteluja, enimmäkseen Morris antoi töittensä puhua puolestaan.

Morrisin jäljillä -teoksen kommenta-rista saa juuri tämäläpaisen kuvan.

Kyseessä on juhla-albumi, joka on alkujaan koostettu Angoulèmen sarjakuvafestivaaleilla vuonna 1993 Morrisille myönnetyn Grand Prixin johdosta.

Teos painottuu Lucky Lukeen, hänen tunnetuimpaan luomukseensa ja sen taustoihin, mutta albumin alusta ja loppusu- vulta löytyy myös hitunen muistokuvia Morrisin uran muistakin töistä. Alkujaan Morris halusi animaattoriksi, ja päätyi töihin Jijén (Joseph Gillain) studioon. Jijé oli vakuuttunut, että Neuvostoliitto oli aikeissa vallata koko Euroopan. Hän houkutteli perheensä sekä työläisensä Franquiniin ja Morrisin USA:an.

Lopulta Morris päätyi oleilemaan Amerikassa kaikkein pisimpään, kuusi vuotta. Sinä aikana hän tutustui New Yorkissa René Goscinnyyn sekä tulevaan MAD-lehden toimitusporukkaan. Tämä vaikutti suuresti siihen, millainen hahmo jo vuonna 1946 luodusta Lucky Lukesta kehittyi.

Goscinnyyn kanssa klassikkotarinoita syntyi lähes kolmekymmentä. Morris piti parodioista vaan ei sanaleikeistä. Sen sijaan karikatyyrit olivat Morrisille mieluisia. Hänen tuttavinaan sekä tunnettuja elokuvahahmoja löytyy jokaisen albumin sivurooleista.

Morrisin piirustustyyli on petollisen helpon näköistä, vaikka hän itse asiassa panosti kuviin todella paljon. Väin ystävät tiesivät hänen olevan pikkutarkka askartelija, joka rakensi mekaanisia leluja omista hahmoistaan sekä muun muassa Niilo Pielisessä ja Marsupilamista.

Morrisin jäljillä on antelias joskin pintapuolinen dokumenttiteos Lucky Luke ystäville, erityisesti nuoremmille sellaisille. Kuvat puhuvat puolestaan, mutta esimerkiksi kaikki vuosiluvut puuttuvat. Suomalainen laitos olisi ansainnut vielä yhden oikoluvun. Ihmetyttää, miksi osa näyteruuduista on jätetty ranskankielisiksi. Eikä MAD-studioilla pitäisi olla

EC) varmaankaan piirretty "romanttisia romaaneja" vaan sarjakuvia.

Delporten esipuhe on hiukan yli- ampuvan ylistävä, mikä tietysti kuuluu asiaan. Harmillista kuitenkin, että suoma- lainen lukija joutuu turhaan etsimään tästä versiosta Delporten mainitsemaa Morrisin bibliografiaa.

Vesa Kataisto

Alpo Harju:
Julli: Nuuskakairan kikolo
SANTA CLAUS MEDIAS

Jopa Suomen kokoisessa maassa on yllät- tävän paljon ihmisiä, jotka haluavat tehdä sarjakuvia tai piirroksia sanomalehdille. Ei siis pitäisi hämmästyä, jos ei ole kuullut jostakusta tekijästä.

Silti oli yllätys saada paketti pohjois- esta. Alpo Harju lähetti sarjakuvaseu- ralle uusimman albuminsa, ja ystävällisesti kaksi edellistäkin. Harju on tehnyt kym- menisen vuotta Julli-sarjakuvansa, ensin Länsiraja-lehteen ja myöhemmin Kuukeli-lehteen, jossa sarja ilmestyy edelleen. Matkan varrella Harjun piirrosjälki on muuttunut notkeammaksi, onpa Harju innostunut tietokoneistakin. Hän tekee koneella sarjaan nykyisin värit ja on myös tehnyt koemielessä 2D- ja 3D-animaatio- julleja.

Julli jatkaa maaseudun jutunkerron- tatraditiota. Sarjakuva ei ole visuaalisesti kovinkaan elävä. Pääpaino on riitteilis- sissä sutkauksissa, jotka tuottavat elävän yllättävän sitkeästi. Jokaisella pääkallisleh- dellä kuuluu olla oma kansainniehensä, joka tarkkailee ympäristöön ja sanoo totuuden – siis visusti lainausmerkeissä.

Klassikon aineista suomalaisissa perus- hölmöissä on harvoin, sarjakuvat puolella lähinnä Pekka Puupää on päässyt lajityy- pin ahtaita raameja pakoon. Viiden viime

vuoden Jullien parhaimmiston albumiksi kokoava Julli ei edes pyri siihen. Sen vuoksi sillä on lähinnä kuriositeettiarvo muille kuin Kuukkelin lukijoille.

Ville Hänninen

Heikki Paakkanen:
Marssiopas Venäjälle
TAMMI

Neuvostoliitossa julkaistiin 1939 käsikirja Puna-armeijan marssiopas Suomeen, jonka tarkoitus oli ilmeisesti helpottaa tulevaa rajaretkiä. Sarjakuvapiirtäjä Heikki Paakkasen uunituore sarjakuvalbumi Marssiopas Venäjälle on napanut siitä nimensä, mutta menosuunta on vaihtunut. Hervoton farssi ei säästele sen paremmin taistolaisia, ekoaktivisteja kuin nyky-Venäjän uustrikkaitakaan.

Paakkanen keksi viime vuosikymmenen lopussa vakiohahmonsä Sissi ja Siviilipalvelushenkilön. Sarjan ensimmäisessä sarjakuvassa (1998) siviilipalvelustaan suorittava nuorukainen äkkäsi museosta sota-ajan lampun. Sen sisältä löytyi Sissi, talvisodan henki, joka täyttää kaikki isäntänsä toiveet. Ainakin mikäli niissä on omatoimisen jerrmun mielestä mitään järkeä.

Arkkityypiset hahmot ovat sittemmin seikkailleet niin Ahtisaaren suomessa, Ruotsissa kuin Ranskassakin. Sankariensa kautta Paakkanen on luonut yhtäältä naapurussuhteitamme, toisaalta käsityksiämme eri kansakunnista ja itsestämme. Tyyliä Paakkanen käyttää rehevän satiirista komiikkaa, joka on pullollaan hauska tavalla mutkikkaita lauseita ja erikoislaatuista henkilöitä. Paakkasen albumi ja kerrontatyyli jakavat mielipiteitä, mutta hänen tarinoidensa omintakeista tunnelmaa ja visuaalista ilmettä ei kukaan voine kiistä.

Sarjan neljännessä ja kenties parhaassa albumissa hullunkurisat antisankarit matkivat Venäjälle. Siviilipalvelushenkilö penkoo vinttiään ja löytää sieltä lapsuutensa taistolaisroinaa, julisteita, viirejä, univormuja, veljes- ja sisarjärjestöjen taistelutervehdyksiä. Pioneerijärjestö Taistoväen vasemman varttunut Siviilipalvelushenkilö muistelee aikoja entisiä, jolloin rauha ja rakkaus, sosialismi ja solidaarisuus olivat varteentotettavia vaihtoehtoja kapitalismin peikolle. Maalaisjärjellä varustettu Sissi on aina inhonnut ääriä, eikä voi olla riemukas idealistiselle Sivarille.

Kaksikon välillä kytevä riita ei voi ratkaista kuin matkustamalla Venäjälle. "Minä todistan sinulle, että sosialismin aate ja ihanteet ovat tallella. Kerskakapitalismin tulva ei ole yltänyt kaikkialle", Siviilipalvelushenkilö julistaa.

Retken lopputuloksen tietää lukemattakin, mutta silloin menettäisi Paakkasen

Agit-preppausta Paakkasen tyyliin.

polveilevan ja loppua kohden aina hullumaksi muuttuvan tarinan. Paakkanen on klassinen humoristi, jolle mikään inhimillinen ei ole vierasta. Kaikelle voi ja saakin nauraa. Erityisesti Paakkanen on tuotannossaan irvinnyt teennäisyyttä, ääriä ja monenmoisia nykyajan merkisyyksiä. Aseenaan hän käyttää historiallisia kurioositeetteja ja anekdootteja, kielellistä akrobatiaa sekä silkkaa hävyttömyyttä.

Siviilipalvelushenkilön hahmoon kiteytyy Paakkasen irvilekainen käsitys tämän päivän aktivisteista, heidän aatteistaan ja elämäntavastaan. Hän ei pyri luomaan totuuden- tai oikeudenmukaista kuvaa nykykuorista, sillä tylsäähän sellainen olisi. Tarina on siinä määrin hurrantaa, että sille voivat nauraa niin tosielämän sissit kuin sivaritkin.

Ville Hänninen

Benöt Sokal - Pascal Regnaud:
Hoitajan veriset kädet
Suomentanut Juhani Tolvanen
Tekstannut Jari Rasi
JALAVA

Albumin alussa Ankardolla keittäjä pahasti. Kahdeksan tunnin savuton lento teettää kovat nikkokset ketjupoltajalle. Vasta muutaman lääkintöhallituksen vastaisen savuhöyrän jälkeen etsivämme voi keskittyä varsinaiseen tehtäväänsä.

Jossakin keskellä vinksahtanut Sokal-Disney-Amerikka sijaitsee Crowtownin kaupunki. Siellä Ankardon vastaanottaa asianajaja Bill Keegan, jonka bulldogin olemus muistuttaa kovasti Orson Wellesin roolihaama Pahan kosketuksessa.

Keegan on kuitenkin leppoisampi ja kohtaloonsa alistunut. Hänen pitäisi puolustaa 25-vuotiaasta ranskalaista kotiopettajarta, Vanessa, joka on löydetty verkseltään isäntäperheensä sohvalta, vahvasti huumaantuneessa tilassa. Viereisellä lattialla retkottivat isäntäparin puhkotut ruumiit. Ankardon on palkannut paikalle Vanessan koulu, arvostettu ranskalainen kotiopettajarten oppilaitos. Koulu pelkää hyvän maailmanlaajuisen maineensa vaarantuvan, jos Vanessa tuomitaan. Niinpä Ankardolla on vain yksi vaihtoehto: Vanessan on oltava syytön, vaikka todisteet osoittavat kaikkea muuta.

Columbon ankisuisella vastineella on omat heikkoutensa, eikä niistä vähäisin ole toistuva ihastuminen vaarallisen kauniisiin anamorfisiin neitoihin, olivatpa nämä sitten kurkia, kissoja tai koiria, kuten tässä albumissa. Kun Ankardolla näkee puolustettavansa, koirateito Vanessa, se on taas menoa.

Viime vuodet enimmäkseen tietokonepelejä sorvannut Sokal laatii kahdentyppisiä tarinoita. Joko apokalyptisia synkistelyjä (Salaisuusien tunkio) tai sitten hyvinkin läheltä normaaleja dekkareita liippaavia mysterejä (Ei kuutamoa katuojan). Jälkimmäisissä hän tuntuu onnistuvan paremmin, kuten nyt tässä Hoitajan veriset kädet -tarinassa. Parodiaa unohtamatta. Amerikkalaisuudesta riittäisi enemmänkin irvittävä, mutta tarina on varsin hillitty eikä levittäydy puitteidensa ulkopuolelle. Albumin muutama englanninkielinen repliikki on jätetty alkuperäistä, ranskankielistä versiota vastaavaan asuun. Niistä välittyy ranskalainen asenne tuota f-alkuisia sanoja suosivaa barbaarikielistä kohtaan.

reita liippaavia mysterejä (Ei kuutamoa katuojan). Jälkimmäisissä hän tuntuu onnistuvan paremmin, kuten nyt tässä Hoitajan veriset kädet -tarinassa. Parodiaa unohtamatta. Amerikkalaisuudesta riittäisi enemmänkin irvittävä, mutta tarina on varsin hillitty eikä levittäydy puitteidensa ulkopuolelle. Albumin muutama englanninkielinen repliikki on jätetty alkuperäistä, ranskankielistä versiota vastaavaan asuun. Niistä välittyy ranskalainen asenne tuota f-alkuisia sanoja suosivaa barbaarikielistä kohtaan.

Hoitajan veriset kädet tekee pilaa amerikkalaisten niin rakastamista oikeussalisarjoista ja -elokuvista. Koko albumi on tehty tähän formaattiin. Aiemmin mainittu Pahan kosketus kummittelee taustalla, mutta muuten homma menee aivan tv-draamamuodossa. Oikeussalin yleisö, tuomaria ja valamiehistöä myöten, hihkuu kun Ankardo kaivelee todistusaineistoa hitaasti mutta varmasti pyörittäen aivottaistaan. Tähän ei edes Ally McBeal pysty, tuskin edes Columbo. Albumin tarina on varsin tiukkaan pakattu, jälleen tv-kerrontaa hieman muistuttaen. Leikkaukset ovat nopeita ja ruudut on rajattu hyvin tiivistä. Myös väriä värejä muistuttaa Ankardon film noir -taustasta, ja toimii mainiosti tässä albumissa.

Vesa Kataisto

François Walthéry - Marc Wasterlain:
Natasha ja Dinosaurukset
EGMONT

Kuin katselin katolta kolmipyörällä alas ajavaa ilovnia - nauran, mutta kenties ei pitäisi. En ole koskaan aiemmin tutustunut Natasha-sarjakuviin, mutta sarjan kuudes albumi on ehdottoman positiivinen yllätys. Se on myös sangen mieluinen.

Albumin alkuasetelma, jossa lentoemo johdattaa huolettomasti joukon esikouluikäisiä lapsia ihmisyöjädinosaureiden kansoittamaan laaksoon, on vain ensimmäinen sarjakuvan monista järjettömyyksistä. Laaksossa sankarit ja hänen vajaanlyyrienen suurtäpulisensä Walter törmäävät sivu sivun jälkeen erilaisiin dinosauruksiin, huutavat niiden nimen, ja juoksevat kohti seuraavaa lähisyöjäpetoa. Ehdottomaksi suosikiksi pamahtaneesta hahmogalleriasta nousee Pontus-koira, joka osaa hujata lentokenttien turvatarkastajia, pistää kampoihin kerrostalon kokoisille liskohirviöille ja on todistettavasti myös immuuni myrkylle.

Eräänlainen hulluuden kriittinen massa saavutetaan, kun yksi sankareiden lapsiuhreja on joutumassa liskon kitaan. Asiaan purttumisen sijaan Walter päättääkin tallentaa teurastuksen videonauhalle. Tässä vaiheessa lukukokemusta Walthéryni ja Wasterlain välinpitämättömyys kaikille

seikkailutarinan perinteisille lainalaisuuksille ja ihmisjärjelle yleensä oli pyyhkäisyt minut muassaan kuin hyökyaalto. Se, että tarina päättyy suorastaan apokalyptiseen kaaokseen, oli vain bonusta. Olin jo myyty.

Ne, jotka ovat lukeneet Natasha ja 1970-luvulla, saattaisivat suositella sitä, koska se on taidokkaasti kuvitettua ja kerrottua eurooppalaista seikkailusarjakuvaa. Minä kuitenkin suositelen Natashaa, koska siinä joukko avohoitopotilaita mukanaan Lassien ja superkoira Krypton äpäriä lahtaavat harvinaisia eläinlajeja ja haastavat kaiken, mitä luulit tietäväsi dramaturgiasta sarjakuvissa - oli se tarkoitussellista tai ei.

Otto Sinisalo

Jean-Michel Charlier - Jean Giraud:
Lutnantti Blueberry 13: Viimeinen kortti
Suomentanut Jukka Heiskanen
LIKE

Jean-Michel Charlier - Jean Giraud:
Lutnantti Blueberry 14: Päätöste
Suomentanut Ville Keynäs
LIKE

Tarina kulkee aina samaan tapaan: on yksi taiteilija, joka on jakautunut kahdeksi eri persoonaksi. Jean Giraud tekee lännenkertomuksia hioutuneella realistisella tyyllillä, Moebius tekee väriskaalataan ja viivanväreillä huomattavan erilaisia fantasia-kertomuksia. Eivätkä nämä kaksi koskaan kohta.

Tarina on tietysti pääpiirteissään totta. Jos asettaa vieretysten Jerry Corneliuksen ilmatiivini autotallin ja ensimmäiset Giraud'n piirtämät Blueberry, ei niitä edes tunnista saman taiteilijan tekemiksi. Myöhemmän kauden Blueberry sen sijaan tunnista.

Varsinkin Viimeinen kortti on kiehtova esimerkki siitä, millä tavoin Giraud'n Moebiuksena törytteleminen sarjakuvallinen free jazz heijastui hänen piirtämissä lännensarjakuviin. Selvimmin se näkyy viljeissä väreissä, vihreä ja punainen hehkuvat epätoollisella tavalla. Giraud leikkii itse rakentamansa karsinan laidoilla, tekee asioita, joita ei ole aiemmin uskaltanut.

On vaikeata kuvitella, että varhaisissa Blueberryissä olisi uskallettu tehdä Blueberry'n teloittajan naamasta punainen. Giraud myös uskaltanut tekemään viivastaan sievempää kuin kenties ikinä aikaisemmin. Monet ruudut ovat kauniisti pelkistettyjä ja tyylikkään visionäärisiä - realismin rajoitteissa pysyen, mutta Moebiuksen lakeja kuunnellen.

Mutta miksi heti perään ilmestynyt Päätöste on tyystin erilainen? Albumin piirrostyyli on jälleen perinteistä, hieman pakotetun oloista. Mitä Moebiukselle tapahtui, päättikö Giraud heittää hänet väkisin syrjään vähäksi aikaa? Vai vaariko joku muu sitä?

Mitä kahden viimeksi suomennetun Blueberry-albumin tarinaan tulee, mikään ei ole muuttunut. Charlier jatkaa edelleen kiehtovan ikuisuuskertomuksen parissa. Blueberry yrittää todistaa olevansa syytön rikoksiansa, mutta kapula toisensa jälkeen työntyy rattaisiin.

Italosportissa testostereot solvat ja hiki haisee.

Charlier on kertojana perinteinen, mutta ei onneksi näivi tai historiaton. Hänen kertomuksensa ovat lännensarjakuvan aatelia Giancarlo Berardin Ken Parkerin sekä Timothy Trumanin ja Petri Hiltusen intiaanitarinoiden ohessa.

Ville Hänninen

Ilkka Heilä:

**B. Virtanen 10 – Vihdoinkin kymppi
ARKTINENBANAANI**

Konttorirotta B. Virtanen syntyi vuonna 1989, kun Ilkka Heilä otti osaa Uuden Suomen ja Bulls'n sarjakuvakilpailuun. Se sijoittui mukavasti, mutta ei tietenkään voittanut. Jatkuva häviöjä, epäonninen antisankari iski suomalaisen huumoriherron ytimeen täysillä. Kuluneina vuosina B. Virtasesta on tullut yksi kaikkien aikojen suosituimmista sanomalehtisarjoista Suomessa. Yli 30 lehteä julkaisee sarjaa, ja strippejä on koostettu jo kymmeneen albumiin.

Esimiestensä ja vaimonsa pompottama pikkumies on tavallinen hahmo sanomalehtisarjakuvissa, silti Heilä on onnistunut saaman kuluneeseen peruskuvioon jotain tuoretta. B. Virtanen on perusteiltaan hyvin perinteinen suorastaan klassinen strippi. Se on helposti lähestyttävä ja kaikkien ymmärrettävissä, mutta onnistuu silti pitämään sisällään teräviäkin huomioita ja satiiria yhteiskunnasta ja (työ)elämästä.

Kuin 15-vuotisen työuransa ja juhlaalbuminsa kunniaksi Virtanen saa tällä kertaa kokea jopa vähän onnea ja onnistumista. Takaiskujen lomassa tietenkin. Virtanen nimetään uuden projektin vetäjäksi ja saa esimiehensä Murikan alaisekseen. Siitä hän ottaa muiden kauhuksi kaiken irti.

Työelämää kuvatessaan Virtanen on terävimmillään. Perhe-elämän kuvaukset juoksevat useimmiten hieman liiankin tuttuja latuja. Vaimo on justinatyyppejä oleva paksu pirttihirmu ja lapsi kauhukakara pahimmasta päästä.

Alkuun Virtanen oli ehkä hiukan nykyistä anarkisempi, viitsit ilkeämpiä. Kaikki stripit eivät tietenkään voi olla partaveitsen teräviä heittoja, mutta kyllin monta niitä tähänkin kokoelmaan mahtuu. Ehdottoman ammattitaitoista strippailua.

Timo Ronkainen

Jussi Karjalainen Jr:

**Aikuinen seikkailee
NAPAKUSTANNUS 2003**

Kati Rapia: Yellow Bird

NAPAKUSTANNUS 2003

Tommi Musturi: Italosport

BOING BEING – HURRY 2003

Sanomalehtisarjakuva on elänyt kriisissä jo vuosikymmenet. Stripeille annetaan vuosi vuodelta vähemmän tilaa, mikä ei mahdollista kovin kummoista tyyllistä variointia. Valitettavasti puuduttavat piirrokset eivät ole sanomalehtisarjakuvan ainoa ongelma. Persoonattomuus ja uskalluksen puute ovat selvästi vakavampia puutteita. Tuntuu kuin jokainen strippi olisi mietitty Monitor- ja RISC-tutkimukset kädessä, mahdollista kohde-ryhmää haarukoiden ja riskejä kaihtaen.

Viime kesän ja syksyn aikana ilmestyi kolme kotimaista pienkustannetta, jotka käyttävät perinteistä strippiä jollain tavoin poikkeuksellisesti. Siksi ne kannattaneet nostaa esiin, myöhässäkin.

Tommi Musturin Italo Sportin huumori vetää jalat alta. Stripeissa ei ole yhtä viitsiä vaan kokonainen kimppu hyvän huonon ja huonon huonon huumorin välisellä akselilla liikkuvia sutkauksia. Miesmaiset kuuliantyöntäjät, sumopainijat ja Juha Mieto toimivat taustakehikona sarjalle, jota on täysin mahdotonta kuvitella sanomalehteen. Sen estävät jo yksityiskohtia tulvivat piirrokset sekä herkästi pilalle menevät värit – poliittisesta epäkorrektiudesta nyt puhumatta-kaan.

Kun Italo Sportia julkaistiin Johnny Knigassa, se näytti poikkeuksesta kamalalta. Jutuista ei saanut mitään selvää lilliputtikoossa. Liuskalehtikokoinen Italo Sport tuo detaljit piirtaan. Kuvaukset jääkiekosta ja pikajuoksusta tuovat mieleen, että Musturi ei tainnut olla liikunnantuntien joukkuevalinnoissa ihan kärkepäässä.

Jussi Karjalaisen Aikuinen seikkailee ilmestyi IS:n kuukauden kotimaisena sarjakuvana vuonna 2002. Hänen suhtautumisensa "aikuisuuteen" on lempeän pisteliäs: "Eräänä päivänä ylitin kadun ja huomasin, että nyt olen valmis. En muutuisi tästä kummemmaksi!! Minusta oli tullut aikuinen. Hyvästi rasittava kehittyminen... Ja arvaappa tuntuuko se mahtavalle? Kyllä!!"

Karjalainen pohtii sarjassaan hienosti ihmisen asteittaista vanhenemista, esineitä kohtaan tunnettua nostalgiaa, ilonlähteitä kristillisen työmoraalin keskellä. Kunnon päiväunet, maittava illallinen viinin kera ja pitkät junamatkat ovat keitaita turtumuksen autiomaassa. Oliivit ja oopperakin onnistuvat koskettamaan sielua hankalasta alusta huolimatta.

Parhaat nautinnot ovat Karjalaisen näkemyksen mukaan "turhia". Hänen Aikuisensa käy huvipuistossa ja kuuntelee alituisen poistomyynnistä halvalla ostettua äänilevyä: "Tämä on sitäpaitsi melko huono. Mutta minun suosikkini silti."

Kati Rapien Yellow Bird ihastuttaa minua kolmikosta eniten. Lonkkaomakustanteessaan ja Suuren Kurpitsan Sarjakuvapäivät-antologiassa Rapia on osoittanut, että hänellä on silmää arjen nautinnoille ja merkillisyyksille. Yellow Bird kuvaa suomalaisen pariskunnan elämää Barcelonassa tilannekuvausten kautta.

Rapien kertonta on täsmällisen iskevää, yhtäkään turhia ruutua en löydä. Huumori ei ole ha-ha-hauskaa, enemmänkin lipare jättää hyvän maun kielen päälle. Nautinto syntyy arkisten tilanteiden tunnistamisesta ja erikoisista yhteensattumista. Arjessa voi olla taikuutta.

Ville Hänninen